

Kaj pa v Italiji? Prodoren uspeh slovenskih list na Koroškem

Med obiskom zahodnonemškega predsednika Heinemanna v Italiji pretekli teden (odpotoval je v ponedeljek, potem ko je bil sprejet še pri papežu), je bilo povedanega veliko lepega o današnjem italijansko-nemškem prijateljstvu in sodelovanju, zlasti v okviru Evropske gospodarske skupnosti. Vendar si italijanski časnikarji niso mogli kaj, da ne bi spomnili svojih nemških gostov — seveda z vso diskretnostjo, ki so je sposobni! — da so pravzaprav nasledniki gospoda Adolfa Hitlerja in da jim mora biti zato nekoliko nerodno pri obisku Ardeatinskih jam, da niti ne govorimo o kakšnih drugih krajih, kjer so počenjali SS-ovci in nemški vojaki pokole.

Sploh se v Italiji ne izpusti nobena priložnost, da ne bi Nemcev spomnili na njihovo nedavno preteklost. Pri tem pa se zdi, da so vsi pozabili na nedavno italijansko preteklost, ko je vladal v Italiji Hitlerjev tesni prijatelj in sodelavec gospod Benito Mussolini, ki je imel isto manijo okupiranja tujih dežel; tudi on je imel svoje SS-ovce, (tudi če so se imenovali drugače), ki so zatirali druge narode, streljali talce in zapirali ljudi v ječe in koncentracijska taborišča. Toda medtem ko iz Nemčije še vsak dan slišimo ali beremo novice o obsodbah nekdanjih morilcev in mučiteljev (prav te dni so obsodili tri take hudodelce v Münchenu na ječo od dveh do štirih in pol leta), pa v Italiji že dolgo nismo slišali o kakem procesu proti vojnim zločincem, kakor da so bili italijanski fašisti v tujih, npr. v slovenskih krajih sami gentlemani in reševalci Rdečega križa.

Ali v Italiji res ni več nobenega zločinca, ki je med vojno zapiral, mučil, vohunil za svobodoljubnimi ljudmi doma in v tujini in jih moril? So bili res že leta 1945 vsi iztrebljeni? Kaj pa potem Almirante? In odkod toliko novih fašistov (mnogo več kot v Nemčiji!), če ne iz starih kotičev, ki niso bila nikoli do konca očiščena? Priznati je treba, da so bili Nemci v povojnem času mnogo bolj pošteni in temeljiti v iztrebljanju in kaznovanju nacističnega hudodelstva kakor v Italiji. V Italiji sta javnost in sodstvo dopustili, da so se vojni zločinci potuhnili in se nato naredili, kakor da se ni nikoli nič zgodilo in kakor, da so počenjali grozovitosti v Italiji res samo Nemci in to šele od septembra 1943 naprej. Kaj pa sodni umori v Trstu prej, zapiranje in streljanje slovenskih ljudi in tolikih italijanskih antifašistov? In streljanje talcev ter pobijanje nedolžnega prebivalstva v Sloveniji, na Balkanu, v Grčiji in drugje? In koncentracijsko taborišče na Rabu, kjer je dobesedno od lakote in pomanjkanja umrlo na tisoče in tisoče slovenskih ljudi? In člani Colottijeve ter nešteti drugih fašističnih tolpe, ki so divjale v Trstu in drugje? Sumimo, da danes mirno živijo, kjer so, mnogi imajo najbrže pokojnino za svoje »službeno« delo, nekateri celo odlikovanja in marsikak ima tudi kakšno javno upravno ali politično funkcijo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

V nedeljo, 25. t.m., so bile na Koroškem občinske volitve, za katere je v slovenski javnosti, in to tudi izven ožjih koroških deželnih meja, vladalo veliko zanimanje. Za volitve je značilno najprej to, da so potekale v znamenju ostre nacionalistične gonje, ki je prišla do izraza zlasti v stališčih ljudske in svobodnjaške stranke. Obe sta namreč velik del svoje volilne propagande osredotočili na geslo obrambe koroške dežele pred nekakšno slovensko oziroma jugoslovansko nevarnostjo. Do kraja sta izkoristili šovinistično vzdušje in razplamete strasti na Koroškem in v tej zvezi na primer opozarjali, da pomeni vsak glas za socialiste tudi glas za dvojezične napise. Treba pa je pripomniti, da v takem vročem ozračju obe levo usmerjeni avstrijski stranki, to je socialistična in komunistična, nista preveč poudarjali nacionalnih problemov v predvolilnem boju.

Kot je znano, je na Koroškem z letošnjim 1. januarjem začel veljati zakon, ki uvaja združitve in zmanjšanje števila občin, delno tudi na škodo slovenske manjšine, saj se je v nekaterih primerih zgodilo, da so nekatere manjše, pretežno slovenske občine, priključili večjim z nemško večino. Koroški Slovenci so za tokratne občinske volitve postavili samostojne liste v 19 južnokoroških občinah, kjer jih je podprl povsod Narodni svet koroških Slovencev, deloma pa tudi Zveza slovenskih organizacij, in to v tistih krajih, v katerih nacionalistično usmerjeni socialistični občinski voditelji niso pokazali poslušnosti oziroma so celo sovražno razpoloženi do slovenske narodne skupnosti.

Prvo, kar je opazno na teh volitvah, je občutno nazadovanje socialistične stranke. Dobila je 133.557 glasov (45,6 odst.), to je 6 odst. manj kot pred tremi leti. Avstrijska ljudska stranka je dobila 86.764 glasov (29,5 odst.) in je napredovala za 3 odst., največ pa je pridobila svobodnjaška stranka, za katero je glasovalo 14,1 odst. volilcev. Če upoštevamo, da sta se okrepili obe stranki, ki sta izrazito nenaklonjeni koroškim Slovencem, pa je toliko bolj razveseljivo dejstvo, da so se v vseh 19 občinah,

kjer so Slovenci nastopili samostojno, slovenske liste dobro uveljavile in okrepile. Zanje je glasovalo skupno 3.908 volilcev, število občinskih odbornikov, izvoljenih na slovenskih listah, pa se je povečalo od dosedanjih 24 na 40. Skupne slovenske liste so v vseh občinah dobile vsaj po en mandat, v mnogih pa tudi več: v Globasnici 4, v Škocjanu 3, v Selah 4 (34,2 odst. glasov), Žitani vasi 3 (17,7 odst. glasov), v Sentjakobu v Rožu 3 (13,7 odst. glasov), v Bekštajnu 3 (10,4 odst. glasov), v Vernberku 3 (12,9 odst. glasov), izreden uspeh pa je slovenska lista zabeležila v Pliberku. Dobila je 1099 glasov ali 32,9 odst. in 7 mandatov ter je samo za 30 glasov zaostala za vodečima ljudsko in socialistično stranko. Tudi v Globasnici je le malo manjkalo, in sicer samo za 13 glasov, da bi dobila 5 občinskih odbornikov. V nekaterih občinah so bili slovenski predstavniki izvoljeni tudi na socialističnih listah, tako v Bilčovsu, Selah, v Železni Kapli in drugod. Zaenkrat še ni znano število vseh izvoljenih slovenskih odbornikov, skupno s tistimi na socialističnih listah.

Na rezultate občinskih volitev na Koroškem je med različnimi vzroki gotovo vplivalo tudi nacionalno vprašanje, zato je povsem razumljivo, da se je v času ostrejšje polarizacije v zvezi s tem aspektom koroške stvarnosti del glasov šovinistično navdahnjenih volilcev preusmeril na ljudsko ali pa svobodnjaško stranko, ki v tem pogledu zagovarjata radikalnejša in dokaj ekstremistična stališča. Na drugi strani pa je samostojen slovenski nastop in splošna uveljavitev ter okrepitev slovenskih list še en dokaz več, da se je v vzdušju povečane narodnostne nestrpnosti, ki smo mu priča v zadnjih letih, slovenska narodna in tudi politična zavest okrepila, kar pomeni brez dvoma dragoceno moralno oporo v tem, za koroške Slovence brez dvoma nelahkem trenutku. Upati je, da bodo po tej poti, ki se je izkazala za pravilno in aktualno, nadaljevali tudi v bodočnosti, ter da jih bo uspeh nedeljskih volitev opogumil za skupen in samostojen nastop tudi na volitvah v koroški deželni zbor.

POLOŽAJ V ITALIJI

Že tako razburkane vode italijanskega notranjega političnega življenja je pred dnevi še bolj vzvalovila nepredvidena pobuda predsednika socialdemokratske stranke in podpredsednika sedanje vlade Tanassija, ki se je zavzel za takojšen začetek razgovorov s socialistično stranko, da se preuči možnost obnovitve levsredinske vladne večine. Poslanec Tanassi je namreč mnenja, da bi vodstva zainteresiranih strank lahko sedla za skupno mizo s socialisti, ne da bi bilo treba čakati na izid demokristjanskega kongresa, ki je napovedan za prihodnji junij in na

katerem bi se stranka relativne večine morala med drugim odločiti za ali proti levi sredini. Podpredsednik vlade tudi meni, da prisotnost liberalcev v sedanji vladi ni pripomogla k zavezitvi slabšanja gospodarskega stanja v državi, zaradi česar je treba čimprej preveriti pripravljenost socialistične stranke za njeno ponovno sodelovanje na vladni ravni.

Težko je sicer za gotovo vedeti, kateri so resnični vzroki, zaradi katerih se je zavzel za takojšnjo vladno krizo vidni predstavnik prav (Dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 1. aprila, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Klavirska glasba. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Rdeči lev«. Po povesti Leopolda Suhadolčana napisala Desa Kraševc. Prvi del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 »Institut Omega«. Drama, napisal Radivoj Rehar. Izvedba: RO. Režira Jože Peterlin. 17.00 Šport in glasba. 16.00 Popoldanski koncert. Marjan Kozina: Bela krajina in Simfonije. 18.40 Glasbeni cocktail. 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 2. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Po goriskem Krasu od Vrha do Tržiča«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Pripravlja Danilo Lovrečič. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Koncert. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianistka Dubravka Tomšič. Lucijan Marija Škerjanc: Con certino za klavir in godala. Orkester Slovenske filharmonije vodi Samo Hubad - Slovenski ansambli in zbori. 22.10 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 3. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Saksfonist King Curtis in violinist Jean-Luc Ponty. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Franco Alfano: »Cy-rano de Bergerac«, opera. V odmoru (20.55) »Pogled za kulise« Dušan Pertot. 22.55 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 4. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Jurček pri mehaniku«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Klavirski duo Kudi Bauer - Heidi Bung. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico. 21.50 Glasba v polmraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 5. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianistka Dubravka Tomšič. Lucijan Marija Škerjanc: Concertino za klavir in godala. Orkester Slovenske filharmonije vodi Samo Hubad - Slovenski ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe. 19.10 Kristusov lik. 19.30 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Grde ženske«. Drama, napisal Achille Saitta, prevedel Mirko Javornik. Režira Jože Peterlin. 22.35 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 6. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Pogled v vesolje: Sateliti«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Mario Zafred: Simfonija št. 6. 19.15 Carlo Sgorlon »Čakalica«. 19.25 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.40 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 7. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinistka Fernanda Selvaggio, pianist Giorgio Rittmeyer. 18.45 Poker orkesterov. 19.10 Družinski obzorik. (Ivan Theuerschuh). 19.25 Zborovski petje. 20.00 Šport. 20.30 Teden v Italiji. 20.45 Stare slovenske ljudske igre: »Doktor Dragan«. Drama, napisal Josip Vošnjak, za radio priredil in predstavil Mirko Mahnič. Režira Stana Kopitar. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Zanimiv kongres Krščanske demokracije

Kot smo napovedali v prejšnji številki našega lista, je bil v soboto in nedeljo v nekem hotelu na Tržaškem 28. pokrajinski kongres Krščanske demokracije. Po dolgi in temeljiti programski izjavi dosedanjega strankinega tajnika Coloni je sledila dolga razprava, v katero so posegli številni delegati vseh strankinih struj. Ob koncu pa so bile volitve novega pokrajinskega vodstva, ki so pokazale na nekatere premike znotraj stranke. Dosedanja morotejska večinska struja se je močno okrepila, saj je s 14 sedeži svoje liste ter dvema predstavnikoma iz Milj tako dosegla absolutno večino v vodstvu stranke. Dosedanja notranja opozicija na desni, se pravi fanfanijevci in dorotejci (Piccoli - Rumor v državnem merilu) so ostali na svojih pozicijah, vendar se je iz njihovih posegov v diskusijo dalo razumeti, da nimajo novih političnih oprijemov in predlogov in da se bodo še naprej omejevali na načelno kritiko in akcije motenja. Nazadovali pa sta obe struji na levi, tako da bosta v novem vodstvu le dva predstavnika struje »Forze nuove« in P. Nodari, predstavnik »Base«.

Med vsemi kandidati je tudi tokrat prejel največ glasov dosedanja tajnik stranke Coloni. V svojem programskem govoru, ki je istočasno dokument, na katerega se bo sklicevala Krščanska demokracija v prihodnjih letih, je Coloni najprej govoril o veljavnosti sodelovanja s socialisti v raznih krajevnih organih in je tudi za bodoče nakazal, da misli njegova stranka vztrajati na liniji leve sredine, saj se je prav ta koalicija pokazala pri nas kot najbolj stabilna. Smer leve sredine pa tudi ustreza vsem osnovnim zahtevam tako v krajevni kot v državni in mednarodni politiki, zahtevam, ki jih je posta-

vilo že dosedanje vodstvo stranke in ki so bile pozitivno sprejete pri njenih volitvah in pri večini Tržačanov. »Gre namreč za ustrezno ekonomsko politiko — je nadaljeval Coloni — gre za pravičnejši odnos do slovenske manjšine, gre za primernejšo socialno politiko za Trst, gre za odločen boj proti uveljavljanju in vplivom desnice.« Nato je tajnik razvil vsako izmed omenjenih poglavij in pojasnil nekaj novih oprijemov za prihodnost.

Ko je poudaril potrebo Trsta, da išče čimveč stikov s sosednimi kraji Slovenije in Hrvaške in sploh z državami Vzhoda, je naglasil važnost lojalnih odnosov s temi deželami in se je zavzel za pravično politiko narodnih manjšin, ki imajo pri tej politiki lahko zelo važno, celo tudi odločilno vlogo. Za slovensko manjšino v Italiji je poudaril potrebo resnih in trajnejših političnih izbir, zavrnil je kakršnokoli obliko raznarodovanja in podčrtal nujnost, da se slovenska manjšina ne zapira sama vase, ampak da se polnopravno vključi v vse politične in druge forume. Specifične probleme manjšine pa bo treba boljše reševati tudi na vseh državnih ravneh. Coloni je tudi izrazil potrebo, da bi prišlo na deželni kongres stranke do koordiniranih odnosov do Slovencev v vseh treh obmejnih pokrajinah.

Daljša poročila je imel Coloni o problemih tržaške ekonomije in o programu tržaške občine v prihodnjem petletnem obdobju. Ob koncu je tajnik govoril o vrsti problemov, ki se postavljajo znotraj te stranke. Kritiziral je neodgovorne vplive raznih zunanjih krogov in njihov pritisk na javno mnenje in se zavzel za strankino organizacijsko in operativno enotnost.

(Dalje na 3. strani)

Mihec in Jakec ugotavljata, da ni vse pametno, kar govorijo velike glave

se glih zdež zmislu na tu?

— Sm se zmislu zatu, ke je uni dan nekšen grški minister al namestnik al polkovnik al kar je že, reku, de tudi Makedoncev ni. De so se Makedonce zmislile Jugoslovani samo za blodet uado jn frderhavat dobre sosedske odnose.

— Ja, ja, sej tu ni neč novga. Tudi tle pr nas so v tisteh cajteh pisali, de so se Slovence zmislile samo nekšni sitni teletualojdi jn preti de kampanja, ke mejšajo bogem Kraševcem jn Vipavcem glave. Ke tem kmetam ni mari neč jn be radi samo u miri kopali, sejali jn orali. Ma pole se je skazalo, de znajo vselih še kej družga. Ma kej češ, tisti gor na vrhi po navadi ne zastopejo dosti. Dosti blefirajo zastran avtomobilov, častnih straž, banketov, uniform jn takeh reči. In pole ke jeh gledaš, misleš, de je buhznakej. Ma jemajo dostikrat prou otročjo pamet. In neko rečejo: tu je, tu ni, tu more bet taku! In prou neč ne znajo če je res taku al če je mogoče taku. Če govorijo u an dan. Samo de ledje vzamejo nje čakole strašno zares, zatu ke so ministri, jemajo častno stražo, banda jem gode jn taku postane vsaka naumnost velika modrost.

— Se spouneš ti Mihec, kaku so u cajti dučeta jn fašizma govorili jn pisali, de Slovincou ni?

— Se zna, de se spounem. Ma ki so vre tisti cajti! Kej če reč, de si

In taku govori tudi tisti grški namestnik al polkovnik.

— Tudi meni se nekej sveti, de ne more bet vse pametno, kar govorijo velike glave. Tudi tle nam očitajo, de delamo brez potrebe samo probleme, ke be lahko živeli u miri. In gor na Koroškem tudi pravejo tisti hajmatdinsti, de ne bo mirà, dokler bo kej Slovincou na Koroškem.

— Ma si vidu? Zdej so ble gor volitve jn so se Slovinci kar dobro uveljavili. Pr vsem zastraševanju jn grožnjami so se kar odločno postauli. Taku de bo tisti Krajski še jemu za bachelrat.

— E, dragi moj, ma hajmatdinsti so pej le uničili tiste table jn drugeh niso postauli. Taku de je vselih nje obvelala!

— Ja, tle so socialisti popestili glih hajmatdinsti jn skori se me zdi prou, de so pr volitvah nekej zgebili. Slabo je samo tu, de so glih hajmatdinsti šli strašno gor. Taku de Slovinci ne morejo prouzaprou nobenmi zaupat. Eni delajo ž njimi zgrda, eni jeh pej jemajo prjazno za norca. Videš, taku je.

— E, Mihec, jest zmiram pravem, de se morejo sami pomagat. De nobeden nam ne bo neč šenkau jn de je treba zmiram kazat zobe. Tudi če jema an veleke slabe namene z anem majhnem, vselih se bo namalo premislu, če bo vedu, de se ta mali ne bo pestu kar taku. In danes vselih niso več cajti, da bojo veliki z malimi neko pometali. Se spouneš, kaku so se repenčili Hitler jn duče? So nardili, ja, dosti gorja, ma vselih jeh je hudič uzeu. In mi smo pej še tle. In delamo probleme.

— In jeh še bomo.

Izjava SS v Trstu in SDZ v Gorici

Po odložitvi razprave v drugi pristojni deželni komisiji o zakonskem predlogu deželnega odbora o kraških rezervatih sta Slovenska skupnost in SDZ v Gorici izdali naslednje tiskovno poročilo:

»Slovenska skupnost in SDZ, ki sta od vsega začetka zavzeli kritično stališče do zakonskega predloga o kraških rezervatih, sta ugotovili, da je vladna večina v deželnem svetu sklenila na seji dne 27. t.m. vsaj začasno umakniti z dnevnega reda diskusijo o omenjenem zakonskem osnutku. To se je moglo zgoditi le zaradi odločnega stališča prizadetih lastnikov in kmetov, ki bi jih zakon o kraških rezervatih v svoji sedanjosti obliki brez dvoma hudo prizadel. Odložitev razprave v deželnem svetu, ki pomeni praktično odložitev diskusije zakonskega predloga o kraških rezervatih na prihodnjo zakonodajno dobo, je nedvomno tudi uspeh jasnega političnega stališča, ki sta ga SDZ in Slovenska skupnost zavzeli v zvezi s tem vprašanjem na vseh forumih, posebej pa še v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine. Slovenska skupnost je v deželnem svetu odločno zahtevala prekinitev razprave o omenjenem zakonskem predlogu ter predhodno posvetovanje z zainteresiranimi lastniki, krajevnimi organizacijami ter občinami. Vladna večina ni privolila v prekinitev razprave, ampak je pristala le na odložitev na poznejši čas. Ta kompromis seveda ni mogel povsem zadovoljiti Slovenske skupnosti in SDZ, ki sta mnenja, da je to prvi sad boja, ki so ga ob vprašanju kraških rezervatov začeli zainteresirani lastniki ter celotno kraško prebivalstvo.

POLOŽAJ V ITALIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

tiste stranke, ki je vsaj do pred kratkim navidezno še najbolj čvrsto zagovarjala sedanjo Andreottijevo sredinsko vladno. Verjetno je Tanassijev pobudi botrovalo dejstvo, da so tudi v Krščanski demokraciji nastali določeni premiki, saj so se za navezavo stikov s socialisti zavzeli tudi Fanfani, Rumor in Piccoli, to je predstavniki sredinskih struj v stranki. Vsi ti pa ne marajo, kot znano, vladne krize pred strankinim kongresom.

Zanimivo je, da je na Tanassijev predlog neobičajno živčno reagiral predsednik vlade Andreotti, ki je ostro napadel socialiste in jim očital, da njihova stališča in njihovo delovanje zlasti v zadnjem času prav nič ne kažejo na pripravljenost za ponovno sodelovanje s Krščansko demokracijo. Zaradi Andreottijevih izjavanj se je seveda razvnela ostra polemika tudi v okviru same Kršč. demokracije in vse kaže, da je predsednikovo vrednotenje odnosov s socialisti precej osamljeno.

Predsednik socialistične stranke De Martino je na izvajanja Tanassija in Andreottija odgovoril, da se je politični položaj v državi v zadnjem času poslabšal tudi zaradi izida nekaterih glasovanj v parlamentu, zaradi razprav znotraj demokratske stranke in zaradi najnovejše pobude podpredsednika vlade, Socialisti, pravi v bistvu De Martino, so pripravljeni otipljivo prispevati k odpravi negibnosti in sedanje krize.

Vse kaže, da bodo socialisti sprožili v parlamentu razpravo o gospodarskem položaju v državi, pri čemer računajo, da bodo prišla do izraza nasprotujoča si stališča znotraj sedanje vladne večine, kar bi pomenilo začetek vladne krize. Očitno je, da si socialisti želijo krizo pred demokristjanskim kongresom, ker menijo, da bi to pospešilo in skoraj že vnaprej določilo sklepe kongresa stranke relativne večine.

Zvesti svojemu programu ter zagotovitvam v zvezi s problemom kraških rezervatov, Slovenska skupnost in SDZ uribijata, da bosta tudi v bodoče, ko bo zakonski osnutek prišel spet na dnevni red pristojne deželne komisije, napravili vse, kar je v njuni moči, da bi zakon res bil demokratičen izraz teženj našega prebivalstva, da bi upošteval gospodarski razvoj na Krasu, zlasti potrebe kmetijstva, gozdarstva in kamnoseštva, in da bi se postavil proti razlastitvam in komisarski upravi.

Slovenska skupnost in SDZ se bosta v prihodnje borili za takšno zaščito tržaškega in gorškega Krasa, ki bo upoštevala predvsem koristi in pravice slovenske narodne skupnosti, ki živi že stoletja na tem delu zemlje.

—o—

ZANIMIV KONGRES KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

(Nadaljevanje z 2. strani)

Med raznimi številnimi posegi v diskusiji gre omeniti župana Spaccinija, ki je govoril o konkretnih načrtih občinskega odbora. Fanfani je vec Del Conte je kritiziral nejasnosti v odnosih z Jugoslavijo v zvezi s cono B. Bazist Zanini je poudaril potrebo po odločnejši in radikalnejši gos. odarski politiki. Zanimiv poseg je imel predsednik tržaške pokrajine Zanetti, ki je izhajal iz zahteve, da mora »ideologija K.d. sloneti predvsem na človekovi osebi«, zato tudi zgubljajo svojo pomembnost vsa tista gibanja, ki slonijo le na ideologijah. Z boljšo socialno ureditvijo bo mogoče graditi tudi boljše ekonomsko prihodnost. Nato pa je bil morda še najbolj zanimiv poseg nekdanjega strankinega tajnika Botterija, ki se je najprej ustavil ob politični lokaciji tržaške K.d. in njeni levo usmerjeni politiki. Fašiste je treba preganjati, »ker so nekje izraz naših napak« in je treba torej oboje dokončno premagati. »Komunistična opozicija pa je izraz širših ljudskih plasti in ji moramo kot taki prisluhniti.« Med drugim pa je poudaril potrebo po večjem, jasnejšem in bolj angažiranem sodelovanju raznih struj in posameznikov pri načrtovanju in graditvi prihodnosti.

Na koncu in pred volitvami je na kratko povzel glavne misli kongresa tajnik Coloni.

i.t.

KAJ PA V ITALIJI?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po vsem tem se nam zdi, da je italijanski tisk bolj malo upravičen spominjati današnje nemške državnike na njihove rjavosrčne prednike, dokler ne počisti lastne hiše od ostankov črnosrajčnega kriminala.

—o—

Ob izidu knjige GRMADA V PRISTANU bomo imeli v soboto, 31. marca v prostorih Slovenskega kulturnega kluba

SREČANJE S PISATELJEM BORISOM PAHORJEM

Po avtorjevi predstavitvi knjige in branju odlomkov iz nje bo možnost za razgovor o knjigi in o vprašanjih, ki jih knjiga obravnava.

Začetek ob 19. uri. Vabljeni vsi!

—o—

FINŽGARJEV DOM NA OPČINAH

Ansambel TAIMS vabi v nedeljo 1. aprila 1973 ob 17. uri na

VESEL SLOVENSKI POPOLDAN

Med poskočnimi in dovtipi bodo zanimiva nagradna tekmovanja, pri katerih sodeluje nad 50 openskih trgovin in gostiln.

N A R O B U

Igor Tuta

Ubogljivost ni več krepost

Da se takoj prav razumemo, v mislih imam tisto slepo, mehanično in neodgovorno poslušnost, ki je tuja kakršnemu koli človekovemu glasu vesti in na religioznem področju osnovnemu Kristusovemu nauku. V mislih pa imam tisto podrejenost ubogljivosti, ki so jo skozi stoletja vzgajali v najširših ljudskih plasteh tako posvetna kot cerkvena gospodstva. To je vpliv, ki se zgublja daleč v zgodovini in ga bolj ali manj še vedno lahko opazimo v sedanjem času.

Taka ubogljivost, ki dejansko bolj škodi posamezniku in skupnosti, kot pa koristi neki zdravi družbeni rasti, sloni navadno na avtoritarnih metodah, ki se jih poslužujejo tako organizacije kot posamezniki pri svojih odnosih do podrejenih. Te metode so seveda značilne za ljudi ali skupnosti, ki se požvižgajo na človekovo individualno posebnost in pravico do svoje lastne neobremenjene duhovne in psihološke rasti. Kot je namreč neobhodno potrebno doseči na pedagoškem področju čimvečje zaupanje v človeka, ki raste in se oblikuje, tako j za razvoj svobodnega človeka povsem zgrešena tista praksa, ki sloni na, recimo, vzgojni metodi ukazovanja — ubogljivosti.

Zato da bo mlad človek vedno bolj pripravljen na življenjske nepredvidenosti, zlasti pa, da se bo v vseh možnih okoliščinah znal prav odločati in odgovorno živeti, je nujno, da njegova vzgoja teži k vedno večji sproščenosti in samozadostnosti. Samo kdor bo odgovoren predvsem pred svojo vestjo za svoje odločitve, bo tudi zanesljiv član skupnosti v zdravem razvoju. V nasprotju s tem bo človek, ki mu bo ukaz od zgoraj istočasno zakon in moralno opravičilo, le šibek člen verige, ki propada pod težo svoje lastne praznine. V zgodovini človeka je žal takih primerov zelo veliko. Toda če tu mislimo na porazne primere nekdanje hitlerjanske vzgoje in poslušnosti, ne smemo dovoliti, da se v drugačnih razmerah in v vse drugačnih oblikah taka nepotrebna, škodljiva, nesmiselna in avtoritarna ubogljivost lahko še vedno kaže po naših družinah, šolah, organizacijah. In zdi se mi, da vsega tega pri nas ni malo.

In vendar nas današnji čas na vseh področjih kar sili k drugačnim, vse bolj resnim in odgovornim oblikam medsebojnih odnosov, ki naj temeljijo na zavestni prepričljivosti posameznika. Če hočemo zato živeti v sedanjosti in si graditi jasno prihodnost, je nujno, da prelomimo na vseh področjih z določenimi neodgovornimi in samouničujočimi vplivi na mladino. češ neizkušena mladina naj uboga, ali pa jo bomo do tega prisilili. Treba je imeti voljo in moč povedati mladim, da so samostojni in kot taki naj ubogajo kvečjemu glas svoje vesti. Družbena ali verska pozunanjena ubogljivost zato nista nikakršni kreposti, kvečjemu podtalni skušnjavi, ki iz kalnega rovarita proti zdravemu razvoju človeka in človeštva.

Spominjam se, da me je dolgo časa motil motto papeža Janeza »Oboedientia et pax«, ker nisem mogel razumeti, da se je veliki papež vzemal za drugačno življenjsko in versko kvaliteto, da je poleg številnih majhnih vsakdanjih zakonov še nekaj klenih občečloveških pravil, da je v resnici prava »oboedientia« le tista, ki živi iz prihodnosti in za prihodnost in da le taki poslušnosti lahko pripisujemo kvaliteto kreposti.

Primorska poje 1973 v Trstu

V soboto je bil v tržaškem Kulturnem domu zaključni koncert letošnje revije »Primorska poje«. Dvema ansambloma so objektivne ovire preprečile nastop: oktetu »Javor« s Pivke bolezen v ansamblu, mladinskemu zboru iz Nabrežine pa stavka pri avtobusnih podjetjih. Tako je prvi nastopil ženski oktet iz Gorice.

Mirno lahko trdimo, da je ta oktet prijetno presenetil in da si nihče ni pričakoval tako odličnega podajanja. Oktet odlikujejo zelo prijetni glasovi, vzorna intonacija in res doživeto muziciranje. Čeprav pevke ne razpolagajo z velikimi glasovi, so vendar znale v svojem okviru razviti neverjetno velik dinamičen razpon in znale obdržati tudi pri zvočnih višjih vedno lepo homogenost in kulturni zvok. Njihovo petje je bilo vseskozi kristalno jasno in je bil njihov nastop v umetniškem pogledu nedvomno najbolj prepričevalen. Pevovodkinja Jožica Lasič zasluži za ta nastop vse priznanje.

Za njimi je nastopil Tržaški oktet. Kljub svojim kvaliteta in ambicioznemu sporedu je nastop okteta nekoliko zbledel v primeri s prejšnjim ženskim oktetom. Tržaški oktet razpolaga z izdatnimi in tudi lepo oblikovanimi glasovi, ki so z veliko zanesljivostjo zapeli v vsakem pogledu zelo zahtevne skladbe, ki so posebno v ritmičnem pogledu ter-

jale sigurnost. Pri izvedbi so pokazali temeljito pripravljenost; v celoti so pa bili nekoliko manj homogeni kakor sicer. Sledil je pred kratkim ustanovljeni mladinski mešani zbor iz Zgonika, ki ga vodi Janko Obad. Zboru se še poznajo začetniške negotovosti, vendar je bil ta njegov prvi nastop pred širšo javnostjo uspešen in dobro obeta za prihodnost. Moški zbor iz Anrovega je pod vodstvom Mitje Žnidaršiča predstavil tri manj znane priredbe ljudskih pesmi in se z njimi dostojno uveljavil. Prvi del sporeda je zaključil mešani zbor iz Trebč, ki je pod vodstvom Cezarja Možine s primernim razumevanjem zapel tudi dve skladbi iz svetovne literature.

Kot izreden gost je v začetku drugega dela nastopil slovenski zbor z Reke, ki nosi domače ime »Bazovica«. Pod vodstvom pevovodja Rajmunda Hrovata je svoj nastop zaključil z Venturinijevo »Znamenje«, pri kateri smo kot solistko spet slišali Rožico Kozem, ki je v povojnih letih mnogo krat nastopala na naših koncertih v okviru svetoivanskega zbora »Škamperle«. Za presenečenje je poskrbel tudi zbor iz Brji, ki je pod vodstvom Stanka Benka zelo muzikalno oblikoval Palestino »Vedrasi prima« in kljub pomanjkljivi pevski tehniki nudil zadovoljivo interpretacijo. Štandreški zbor se pod novim dirigentom Cirilom Siličem razveseljuje razvoja. Ponekod je pokazal prav vzorno fraziranje in vsestransko muzikalno podajanje; le tuptam je bila dinamična izdelanost nekoliko nelogična.

Z lepim zvokom se je predstavil moški zbor iz Kopra. Dirigent Ivan Tavčar je pokazal veliko tenkočutnost pri oblikovni izgradnji skladb. Mešani zbor iz Postojne je lepo vpeto telo, ki je vsestransko zadovoljivo izvajal nelahek spored, vendar moramo ugotoviti, da so bili prejšnji ločeni nastopi moškega in ženskega zbora mnogo bolj prepričljivi. Morda je dirigent Ivo Jelerčič posvetil premalo pozornosti skupnemu delu mešanega zbora? Koncert je zaključil mogočni moški zbor iz Ajdovščine, ki je pod vodstvom Klavdija Koloinija nadvse uspešno zaključil koncert in obenem letošnjo revijo »Primorska poje«.

Miro Kapelj v imenu tržaške Prosvetne zveze in Ivan Silič v imenu Združenja primorskih pevskih zborov sta poudarila pomen te revije in se zahvalila vsem sodelujočim.

U. VRABEC

SESTANEK IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV SS NA REPENTABRU

V ponedeljek, 26. marca, so se na Repentabru sestali izvoljeni predstavniki Slovenske skupnosti v vseh krajevnih upravah na Tržaškem ter člani sveta Slovenske skupnosti. Po uvodnih besedah župana Mihe Guština je deželni svetovalec dr. Drago Štoka obširno spregovoril o aktualnih vprašanjih, pri čemer je zlasti poudaril problematiko kraških rezervatov, gorskih skupnosti, gradnje velikih infrastruktur, kot so npr. tovarno postajališče pri Fernetičih, barkovljanska vpadnica in ostalo cestno omrežje na Tržaškem.

Kar zadeva kraške rezervate je prišla v razpravi jasno do izraza zahteva Slovenske skupnosti, naj se razprava o deželnem zakonskem o-

OBVESTILO UPRAVE

Bravce obveščamo, da je NOVI LIST v Trstu naprodaj na naslednjih mestih:

- Tržaška knjižarna, ulica sv. Frančiška 20;
- Spodnja postaja openskega tramvaja, trg Oberdan;
- Knjižarna Fortunat, ulica Paganini 2.

snutku prekine že na ravni pristojne deželne komisije in naj se izvede široko posvetovanje zlasti za interesiranimi lastniki zemljišč, krajevnimi organizacijam ter občinskimi upravami.

V zadevi gorskih skupnosti so prisotni predvsem obžalovali, da je večina v deželnem svetu zavrnila spremenjevalne predloge deželnega svetovalca Slovenske skupnosti dr. D. Štoke, ki je zahteval, naj v gorskih skupnostih polno upoštevajo prisotnost slovenskega živilja, Slovenska skupnost si bo zato še dalje prizadevala za spremembo sprejetega deželnega zakona.

Pri razpravi o načrtovanju infrastrukture, kot je npr. naftovod, je prišla do izraza zlasti zaskrbljenost Slovenske skupnosti, da bi te utegnile zadati morda nepopravljivo škodo slovenskim kmetom in tudi celotni slovenski narodni skupnosti. Zato so prisotni sklenili posredovati na vseh pristojnih mestih, da se zaščitijo življenjske koristi naše manjšine.

FARNI PRAZNIK V RICMANJIH

Tržačani imamo praznik sv. Jožefa za začetek pomladi, ker že čutimo vonj prebujajoče se zemlje in slišimo nenehno kosovo petje ter ljubko žvrgolenje škrjančkov. Tudi narava se je ta dan prilagodila prazniku in počastila sv. Jožefa s svežim pomladanskim zrakom, poskropljenim v popoldanskih urah s kratkotrajnim pršenjem dežja. Opasilo je privabilo množico ljudi iz mesta in okoliških vasi v Ricmanje. Izletniki in romarji so počastili sv. Jožefa z molitvijo in prižiganjem sveč, katerih luč naj bi odražala plamen, ki gori v njih srcih. Cerkev se nam je kazala v vsej svoji veličastni lepoti, vsa lična v svoji brezmadežni značnosti ter kot nevesta okinčana s stotinami belih nageljnjev.

Petje mladine je spremljalo prvo mašo. Ženski zbor, ki ga vodi gospa Marta Komar, je zelo usklajeno pel pri slovesni maši, ki jo je daroval msgr. Jože Jamnik. Pri obeh mašah in tudi pri popoldanskem blagoslovu je govoril pater Tominec, ki je postavil družinam za zgled glavarja sv. družine, možatega v svoji ponižnosti in vdanosti v božjo voljo. Zgodovinski dogodki te fare naj bi skozi trpljenje poživili vero in okrepili ljubezen do tako veličastnega farnega patrona. Ob 17. uri je maševal p. Tominec in s sveto daritvijo zaključil ta naš priljubljeni praznik.

—o—

SLOVENSKA PROSVETA (Trst)

in ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE (Gorica)

vabita na

KOROŠKI VEČER

v soboto, 31. marca 1973, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu, ul. Petronio 4.

Nastopil bo zbor »JACOBUS GALLUS« iz Celovca pod vodstvom Jožeta Kovačiča.

Na sporedu bo v prvem delu izvirna kantata nedavno preminulega skladatelja in zborovodje Franceta Cigana »Ustoličenje karantanskega kneza« za zbor, soliste in trobila; v drugem delu pa bo sledil spored priljubljenih koroških pesmi.

—o—

V nedeljo 1. aprila nastopi ob 17. uri v svetoivanskem Marijinem domu Amaterski oder Prosek-Kontovel z veseloigro v treh dejanjih

BRANISLAV NUŠIČ

»EMANCIPIRANE ZENE«

Pogovor z mladim ameriškim Slovencem v SKK

V soboto, 24. marca, je pomotoma odpadla debata o športu. Ker je istega dne slučajno prišel v klub slovenski fant iz Clevelanda, smo ga prosili, naj nam kaj pove o sebi in o okolju v katerem živi. Predstavil se je kot Ivan Berlec. Študira biologijo na tamkajšnji univerzi. Oče je doma z Gorenjske, mati pa iz Istre. Ivan ima še štiri sestre.

Z zanimanjem smo ga poslušali, ko je odgovarjal na naša raznolika vprašanja s tipično ameriško nevezanostjo in z do kraja sproščenim pristopom do vseh problemov. Radovedni smo bili, kako je v Ameriki z mamili, kako s politiko in s socialnim položajem, z njihovim odnosom do življenja, kako s študijem. Zvedeli smo vse, kar smo želeli. Res je bilo doživljeno, da smo se mogli srečati z mladim izseljencem, ki govori isti jezik kot mi, a je zrasel v povsem drugačnem okolju, tako da se zdimo na prvi pogled dva ločena svetova.

Ustavili smo se ob vprašanju, kaj pomeni mlademu Slovencu, ki se je rodil v Ameriki, slovensko poreklo. Še vedno imajo več dru-

ženj, ki živahno delujejo, a v glavnem sloni vse na starejših. Mladi rod se polagoma odtuja, kar je tudi razumljivo ob popolni odrezanosti od slovenskega sveta, ki ga morda nikoli še niso videli. Žal nam je, da bi utonili v tujini, a kaj smo storili, da bi se to ne zgodilo?

Slovenstvo odločno trka na vrata naše zaprtosti, naše razcepljenosti. Kajti narodnost ni patetično domovinsko čustvo, pač pa vrednota, združena z vsem, kar gradi naše življenje v polnost bivanja.

—o—

NASTOP BALETNO-FOLKLORNE SKUPINE OSNOVNE ŠOLE LJUBLJANA - VIČ

V torek, 3. aprila ob 15.30 bo v Kulturnem domu v Trstu nastopila baletno-folklorna skupina osnovne šole Vič - Ljubljana. Program obsega belokranjske, gorenjske in štajerske plesne ter plesne na glasbo Marjana Kozine, Meyerberga, Giacoma, Johanna Straussa in W. A. Mozarta. Vse plesne izvajajo člani baletne skupine. Koreograf je Tatjana Remškar.

Gostovanje med beneškimi izseljenci v Belgiji

Na povabilo Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije bo Stalno slovensko gledališče nastopilo na »Prazniku emigrantov« dne 31. t.m. v Taminesu, velikem rudniškem središču Belgije. Za to priložnost je gledališče obnovilo uspešno komedijo »Moč uniforme« domačega avtorja Jake Štoka. Skupaj z gledališčem bo nastopil tudi mešani pevski zbor »Rečana« iz Beneške Slovenije. Kulturnemu programu bo sledil veliki ples, na katerem bo igral tržaški ansambel »The Lord's«.

Gostovanje je omogočila dežela Furlanija-Juljska krajina. Organizatorji, namreč sekcija Društva slovenskih izseljencev v Taminesu, so na slovesnost povabili tudi mnoge ugledne politične in javne delavce iz naše dežele. Prisotni bodo tudi predstavniki slovenske manjšine v

Italiji. Gledališki igralci in pevci bodo odpotovali v Belgijo z letalom, in sicer v petek popoldne iz Ronk.

»Prazniku emigrantov« v Taminesu v Belgiji posvetča precej prostora tudi zadnja številka lista »Emigrant«, ki izhaja v Švici kot glasilo Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije. V njem so objavljene slike prizorov iz Štokove komedije, poleg tega pa še vabila na prireditev v slovenskem, italijanskem in francoskem jeziku.

—o—

NOVE UČITELJICE

Na šolskem skrbništvu so razobešeni izidi učiteljskega natečaja za slovenske šole na Goriškem. Lestvica je dokončna, ker so upoštevane vse točke, ki določajo poleg izpitnih ocen mesto na lestvici.

Komisija je kandidatnje tako razvrstila: Vanda Tomsic (99,25 točk), Anica Pahor-Vintin (98,90), Kazimira Blasi (95,60), Emilija Devetak-Cernic (93,65), Verena Buzzi (81,50), Ada Konzutti-Lavrenčič (82), Sonja Pahor-Boživ (89,90), Miroslava Saksida-Brajnik (75), Ana Cernic (75), Ivanka Tabaj (72,50). Prvi dve kandidatki bosta zasedli dve mesti, ki sta še prosti, naslednjih pet pa bo prihodnje leto sprejetih v službo za morebitna nadomestila.

S temi izidi so slovenska učiteljska mesta za nekaj časa zasedena.

Štandrez

OTROŠKI VRTEC

V Štandrežu so ostali domači otroci brez svojega vrtca, ker je požar dosedanje poslopje uničil. Zaradi te nesreče sicer ne bomo dosti jokali, ker je bila stavba neprimerna za otroški vrtec. Manjkala so potrebna stranišča, urejena kuhinja in drugi potrebni prostori.

Zdaj bo pa morala občinska uprava ukrepati na te pomanjkljivosti. Na seji občinskega

sveta je odbornik Agati zagotovil, da bodo začeli graditi že v aprilu novo poslopje za italijanski in slovenski otroški vrtec. Vprašanje pa je, kako dolgo se bodo dela zavlekla. Medtem pa je treba otroke nekam spraviti. Za silo jim bodo uredili vrtec v poslopju župnijske dvorane, in sicer v spodnjih prostorih.

Prostor za stavbo novega vrtca je že izbran, prav bi pa bilo, da bi o njem in tudi o ureditvi novega otroškega vrtca tudi starši spregovorili svojo besedo.

Pevma

V SPOMIN

Vsa soseska je še vedno pod vtisom nenadne smrti našega sosedu Franca Zorzuta, trgovca in sadnega prevoznika. Po razmeroma kratki bolezni, saj je ležal v bolnišnici komaj teden dni, je podlegel v starosti 64 let.

Pokojnik je bil doma iz kolonske družine v Kojskem. Njegova žena Justina pa je doma z Oslavja. Oba sta si postavila trden dom in podjetje s sadno trgovino v Trbižu. S svojim poštenim in moškim značajem si je pridobil dosti ugleda v družbenem in trgovskem svetu, kar je pokazala tudi velika udeležba pri pogrebu. Bog bodi rajnemu plačnik, ženi, sinu Rudiju in družini pa tolažnik.

Vsi naši posestniki, ki še obdelujejo zemljo, dosti jih že tako ni več, si željno ogledujejo meglice, pa le redke, ki se prikažejo in plavajo od juga proti Sveti gori. Pa jih je le premalo, da bi vsaj krotek dežek zmočil suho zemljo. Zato se je sejanje zelenjave in vrtnine zakasnilo. Redki pridelovalci, ki imajo kaj radiča, ga lahko prodajo na trgu za drag denar. Vse to pa bo le malo pomagalo, če ne bo april kaj bolj zalil naša polja in zemljo z deževjem.

—o—

Te dni je bila predstavljena tržaški javnosti tretja knjiga enciklopedije o deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki jo izdaja »Institut za enciklopedijo Furlanije - Julijske krajine« v Vidmu. Gre za obširno in temeljito zasnovano delo trajne vrednosti, ki pa je izšlo v zelo omejeni nakladi.

KORISTNA POBUDA

Odbornik za javni pouk pri goriški občini Moise je sprožil pametno in koristno pobudo, da bi šolarji bolje spoznavali svoje mesto. Od aprila dalje naj bi vse šole uredile obiske šolarjev in dijakov v mestnih zgodovinskih okrajih, v bolnišnicah, tiskarnah, tovarnah, v mestnih podjetjih, na obdelovalnih zemljiščih, na prosvetnih sedežih. Spored teh koristnih obiskov pod geslom »Spoznavajte svoje mesto!« bodo sestavile šole v stiku z občino, ki bo dala na razpolago tudi prevozna sredstva in vstopnine.

Ob tej zamisli, ki odpira pouku vrata ven iz zatohlih učilnic v praktični svet, bo treba za slovenske šole pripraviti poseben spored in načrt obiskov javnih ustanov in zanimivosti, ki bo ustrežal naši kulturi in miselnosti.

—o—

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi svoje člane na 26. redni občni zbor, ki bo v sredo 4. aprila ob 20. uri v običajnih prostorih na Verdijevega korzu 13.

Vse članice in vsi člani so vljudno vabljeni, da se občnega zbora udeležijo.

F.J. - 137

SMRT V POMLADI

»Bom že našla kak izhod. Ne boj se zame,« je dejala.

»Kakšen izhod?«

»Ne vem še, toda nekaj bom morala storiti.«

Več je ni upal vprašati. Čutil se je krivega.

»Nikar ne misli da mi je vseeno,« je spregovoril čez nekaj časa. »Toda ne morem pozabiti Majde. Ne morem se poročiti s teboj. Venomer bi moral misliti nanjo. Bil bi nesrečen in ti tudi, če bi čutila, da ne morem pozabiti one druge.«

»Že mogoče. Toda Majda te vendar nima rada. Sam si mi pravil, kako je bila hladna s teboj. Tudi zdaj si nesrečen zaradi nje. Ali še vedno upaš nanjo?«

»Kaj vem, morda res še upam. Vem le, da bi bilo zame vse končano, če bi se poročil. Ti tega gotovo ne moreš razumeti in zato si najbrž jezna name.«

Bilo ga je sram, toda obenem mu je odleglo, da je končno odkrito spregovoril z njo.

»Ne, saj nisem jezna, Tine. Ti ljubiš drugo tako, kakor ljubim jaz tebe. In nobeden ne more nič zato. Tako je pač.«

Govorila je mirno, toda glas se ji je tresel in

vedel je, da ima solze v očeh. Prijelo ga je, da bi stopil k njej, stisnil njeno glavo k svojim prsim in jo poljubil na oči. Toda bal se je, da bi ga narobe razumela. Ni hotel, da bi ga premagalo sočutje in simpatija ali kar je bilo tisto, kar je čutil do nje in kar mu je povzročalo topo bolečino v srcu. Hotel je ostati trden. Kar je odločeno, je odločeno. Kljub občutku sramu in neugodja nad samim seboj se je tudi zavedal, da je nekje globoko v sebi zadovoljen, da je pripravljena to zadevo sama rešiti, in bil ji je hvaležen za to.

Vstala je in mu dala roko.

»Oprosti, če sem te zmotila in ti pokvarila popoldan.«

Trudila se je, da bi govorila mirno, a ustnice so se ji vendarle rahlo tresle.

»Saj te pospremim.«

»Če imaš kaj umazanega perila, mi ga daj, da ti ga operem,« je rekla.

Ni se upal izgovarjati, da ga nima. Ni je hotel užaliti. Bilo mu je preveč težko pri srcu, da bi iskal izgovore. Poiskal je nekaj perila in ga zavil v časopisni papir. Vzela je zavitek v roko in sta odšla. Zunaj je sijalo sonce, ceste pa so bile nedeljsko

puste in tihe. Srečavala sta le posamezne sprehajavce, po večini stare ljudi, ki jim je bilo predalet v Tivoli ali na Rožnik. Ko je stopal poleg nje, jo je na skrivaj opazoval, njen profil, njeno močno, prožno in lepo telo, njeno hojo. V sebi je čutil toplo čustvo zanj, podobno usmiljenju, hkrati pa nezno, žgočo žejo po oni drugi, po njeni bližini, po njenem glasu, gibih in lahmem, bežnem dotiku njene obleke.

»In vendar bi bila Kuna dobra žena zame, morda boljša kakor ona druga,« je pomislil, obenem pa se mu je prikazala prihodnost brez Majde siva in prazna, brez veselja in brez mika, da se je zgrozil.

Na vratih gostilne sta se poslovila.

»Pridi v soboto po perilo,« je dejala Kuna s čudno mirnim in ravnodušnim glasom, ki ga je presenetil, vendar je molčal. Čutil je, da jo je razočaral in da je kriv pred njo. Vse življenje se bo moral sramovati zaradi tega.

Šele ko se je vračal, se je spomnil, da je ni niti poljubil pri slovesu. Toda saj bi se ji njegov poljub gnusil. Zavil je na Rožnik in do večera hodil po stranskih stezah, kjer ni bilo toliko sprehajavcev. Bilo mu je hudo, toda mislil je bolj na Majdo kakor na Kuno. Upal je, da jo bo videl vsaj od daleč, vendar je ni srečal...

Ves teden ni šel h Kuni, čeprav ga je nekaj sililo, da bi jo obiskal. (dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Giulio Girardi predaval v Trstu

»Živimo v času, ko se bijeta med seboj dva sveta, svet ki umira in svet, ki šele nastaja. Sicer pozna zgodovina veliko takih obdobij, toda enkratnost našega se kaže v hitrem temu njegovih novosti in v radikalnosti njegovih sprememb.«

S temi besedami je pričel svojo sobotno tržaško konferenco na temo »Krščanstvo in meščanska kultura« znani italijanski teolog, profesor na Sorboni in pobudnik dialoga z vsemi sodobnimi miselnimi gibanji, Giulio Girardi. Pred sramotno maloštevilnim občinstvom, med katerim malodane ni bilo opaziti Slovencev, razen nekaj izjem, je Girardi razvil vrsto svojih dogledanih spoznanj o zgodovini človeštva, o zgodovini in sedanjih vlogi krščanstva in o njegovih temeljnih vrednotah. Predavatelj je izhajal iz dveh osnovnih vprašanj: ali je prisotnost krščanstva vplivala in spremenila človeško zgodovino in ali je še možno, da to napravi v današnjem času. Ker se tudi nam zdi, da sta to zelo pomembni vprašanja tako za kristjane kot tudi za tiste, ki živijo skupaj z njimi, in ker se nam zdijo Girardijeve misli izredno globoke, bomo podrobneje poročali o njegovi konferenci v Trstu.

Kristus se je predstavil svojim sodobnikom s povsem novim oznanilom, ki med drugim kaže na jasen prelom z vodilnimi skupinami: »slišali ste«, »pisano je bilo«, »jaz pa vam pravim«. Ta njegov nov pristop do tradicionalnih odnosov in vrednot se kaže skozi ves evangelij in doseže svoj najjasnejši izraz prav v govoru na gori, v govoru, ki postavlja na glavo dotedanje vrednote: proti prvenstvu moči in bogastva, nam predlaga prvenstvo ljubezni. In ta ljubezen naj se kaže v pomoči revežem, v skupnem imetju, v pripravljenosti darovanja svojega življenja za druge in v hotenju iti vsem stvarstvu do konca.

Prvi kristjani so tudi dejansko čutili tako novo potrebo medsebojnih odnosov in so svojo vero izpeli z novimi, drugačnimi odnosi med seboj in v drugače osnovanih življenjskih skupnostih. Kristusovo oznanilo se ne kaže toliko v idejah, kolikor v resničnem življenju, v spreminjanju človeka in zgodovine. Prav ta težnja po radikalnih spremembah nam lahko pojasni tisti usodni konflikt med Kristusom in predstavniki tedanjega verovanja, med človekom zakonom in struktur ter človekom svobode. Kako neizprosni so bili do farizejev, ki so hoteli častiti Boga mimo ljubezni do soljudi. Zato je bil tudi proti lažnivi kulturi tedanje vere, ki ni bila izraz ljubezni, ampak projekcija egoizma. S tem pa, da se je uprl takemu pojmovanju človeka in vere, je Kristus nakazal nov odnos do Boga, ki temelji na resnici in pravici, in nov odnos do človeka, ki temelji na ljubezni.

Biti Kristusov učenec je zato že tedaj pomenilo postaviti se proti ustaljenim navadam in proti tedanjim vodilnim krogom. »Vlekli vas bodo pred vladarje in kralje zaradi mene. Ne mislite, da sem prinesel mir na zemljo. Nisem prinesel miru, ampak meč«. In resnično je nova vera predstavljala skozi tri stoletja nevarnost za državni red. Takoj so se namreč ogroženi organi zavedli globine in odločnosti sprememb novega nauka.

Kako pa je danes? V vsej mnogoličnosti sodobne zahodne civilizacije se vodilni organi bojijo marsičesa, toda krščanske revolucije prav gotovo ne! Nasprotno, opaziti je, da se današnja družba čuti vsaj zaščitena v blagem smehljaju cerkvenih prelato. Pogledi uradne Cerkve v glavnem sovpadajo s pogledi civilnih oblasti, zlasti v zahodni civilizaciji. Evangeljski prelom je postal dovolj umirjen, da ne povzroča več diplomatskih sporov.

Sicer je težko razložiti, kako je moglo priti do takih bistvenih razlik med Kristusovim naukom in naukom njegove Cerkve. Toda pomisliti je treba, da se je s Konstantinovim ediktom leta 313 končalo za Cerkev eno obdobje in se pričelo drugo, v katerem je krščanstvo postalo državna vera in ni bilo samo priznано od države, ampak je tisto državo z vsemi njenimi krivicami in socialnimi izrabljanji tudi priznalo: njeno razredno porazdelitev, njeno zakonjeno pravico močnejšega nad šibkejšim, njeno tlačenje ubogih.

Tudi v Cerkvi se bo zdaj vse začelo spreminjati v to smer: biblijo bodo razlagali tako, da bo v podporo civilni oblasti, teologija bo našla svoje oprijeme v tedanji kulturi vladajočih slojev, sam križ bo postal znak integracije — in hoc signo vinces. S tem je Cerkev dejansko napravila svojo razredno izbiro in izbrala si je vladajoči razred, zaradi česar je morala pregledati ves dotedanji nauk in ga po svoje prikrojiti, tako da je poudarila institucijo nad karmom, zapovedi nad svobodo vesti, poslušnost nad ljubeznijo, avtoriteto nad skupnostjo.

Tako krščanstvo se je vedno bolj istilo s tisto vero, proti kateri se je boril Kristus in predstavniki katere so ga pribili na križ, vedno bolj prehajalo s strani preganjanj na stran preganjalcev. V luči te zgodovine krščanstva gre razumeti odnose med njim in sedanjo meščansko kulturo.

V tej kulturi je morda najhujše to, da popolnoma naravno sprejemamo prisotnost revežev (večine človeškega rodu), ki niti prav ne vedo, zakaj so se rodili in čemu umirajo. Povsem naravno sprejemamo dejstvo, da je svet razdeljen na dva dela,

med tiste, ki imajo pravico do življenja, in med tiste, ki te pravice nimajo. Po predmetstvih velikih mest Evrope in Amerike, po vsej Indiji, po vaseh samega italijanskega juga srečujemo trudne in uničene moške, ženske, ki bi lahko bile lepe, podhranjene in neoblečene otroke in se sprašujemo zakaj, zakaj ves ta absurd?

No, meščanska kultura nas navaja, da živimo skoraj mirno, pogosto kar veseli in srečni sredi vse te nečloveške mizerije. Krik obupanih množic se uduši sredi mestnega potrošniškega hrupa. In takemu nečloveškemu in absurdnemu svetu je tudi krščanstvo dalo svoj delež, tako da se najdemo sredi nesmiselne situacije: religija ljubezni ščiti politične in družbene strukture, ki temeljijo na egoizmu in na pravici močnejšega, največje oznanilo svobode človeka, ki ščiti usuznjevalne sisteme.

Biti resnični kristjani v takem okolju postaja spet zelo tvegana izbira, postaja izzivanje družbene dejanskosti, postaja lahko junaško dejanje. Saj se človeku nudita le dve izbiri: ali zavrže tako meščansko vero ali pa jo zaživi v vsej njeni globini na povsem nov način. Vodilni cerkveni in politični krogi trdijo, da je treba izbirati med vero in revolucijo, medtem pa vedno več kristjanov dojema konvergenco radikalne politike in radikalne vere. Ti kristjani so sklenili, da bodo zaživel do konca človekovo osvoboditev, ki je prvi pogoj za božjo osvoboditev. Prav zaradi te težnje po osvoboditvi človeka, po postavljanju drugačnega, boljšega sveta je treba znova vzeti v roko evangelije in pretresti vso našo dosežanje zgodovino z očmi revežev. Saj je evangelij, veselo oznanilo, predvsem zanje in za vse nas, če ne bomo samih sebe porivali med oblastnike in bogataše. V glavnem sta namreč samo dve kategoriji ljudi: tisti, ki verjamejo v drugačen svet, in tisti, ki vanj ne verjamejo.

I. t.

Ob 260. obletnici tolminskega kmečkega punta

Za 260. obletnico kmečkega punta na Tolminskem in za 400-letnico slovensko-hrvaškega kmečkega punta je priredilo Društvo slovenskih izobražencev v ponedeljek zvečer v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3 kulturni večer, na katerem sta predavala prof. Maks Šah in profesorica Marija Češut o slovenskih kmečkih uporih in o njihovem odmevu v slovenski literaturi.

Prof. Šah je najprej na splošno orisal pomen slovenskih kmečkih puntov v evropskem okviru, nato pa njihov pomen v slovenski politični in socialni zgodovini. Prikazal je takratno življenje slovenskih kmetov, slabšanje njihovega gospodarskega in socialnega položaja in na drugi strani vedno hujše izkoriščanje s strani fevdalcev, kar je nujno vodilo do spopada. Poleg tega pa je navedel izsledke novjših raziskav, ki vidijo v slovenskih kmečkih uporih tudi globlje in starejše korenine, namreč spomin

na nekdanjo slovensko karantansko državo, v kateri so bili kmetje ne le prosti, ampak celo vladajoča plast, ker so oni volili kneza. Poudaril je, da so že slovenski kmečki uporniki leta 1478, zlasti pa v letih 1515 in 1573 postavili zahtevo po slovenski kmečki državi, ki bi priznavala samo cesarskega namestnika, in po združitvi vseh slovenskih dežel — torej politični program, ki so ga v bolj plahi obliki postavili komaj tristo let pozneje slovenski študentje na Dunaju. Pri tem je prof. Šah opozoril na tudi precej nejasen in nedosleden odmev, ki so ga imeli kmečki punkti v slovenskem zgodovinskepisju, ki se vse do novejših dob ni moglo otresti zadrege sprice njih, ker je vključilo v puntih grešen upor proti zakoniti gosposki. Tega občutka se niso mogli iznebiti niti tisti zgodovinarji, ki so sicer simpatizirali s kmeti, kot npr. štajerski zgodovinar Orožen, iz katerega je prebral značilen odlomek.

Prof. Marija Češut pa je nato spregovorila o svojih izsledkih v goriškem državnem arhivu, kjer je shranjenega veliko gradiva o tolminskem kmečkem punktu leta 1713, kar sedem debelih map, čeprav je skoro gotovo, da se nahaja mnogo arhivskega materiala o tolminskem uporu, kot tudi o drugih slovenskih kmečkih uporih, še kje drugje, verjetno v Gradcu ali na Dunaju. Manjka namreč ravno arhivsko gradivo o sodnih procesih proti voditeljem uporov in o njihovih usmrtitvah. Marija Češut je ugotovila, da doslej še noben zgodovinar ni podrobneje raziskal arhivskega gradiva o tolminskem oziroma primorskem kmečkem uporu, saj se je namreč ta razširil daleč po Krasu, do Devina in celo v bližino Trsta ter do Istre. Edini, ki se je res temeljito seznanil s tem arhivskim gradivom, je bil pisatelj

(nadaljevanje na 7. strani)

DEZIDERIJ ŠVARE BO RAZSTAVLJAL V TRŽAŠKI KNJIGARNI

V soboto 31. marca bodo odprli v Tržaški knjigarni v ulici sv. Frančiška 20 razstavo del slikarja Deziderija Švare. Odprtje razstave bo ob 18. uri.

—o—

V OCENO SMO PREJELI

»Družabna pravda«, št. 167-168, leto XXVI., november 1972 Buenos Aires, 30 strani.

»Glasnik Slovenskega duhovniškega društva«, št. 1, leto III., 1973. Ljubljana, Strani 48.

—o—

Mladinska revija »Ognjišče« iz Kopra prinaša v s svoji aprilski številki intervju z odlično zamejsko slovensko športnico Sonjo Milič iz Zgonika.

Sodobno kmetijstvo

Občni zbor Pokrajinskega združenja rejcev

Prejšnji teden v četrtek so imeli člani Pokrajinskega združenja rejcev redni občni zbor v Prosvetnem domu v Bazovici, kjer so pregledali svoje dosedanje triletno delovanje in začrtali smernice za prihodnje delo. Osrednja dejavnost združenja je bila kontrola nad mlekom in morfologijo živine, vpisane v rodovniško knjigo. V tekočem letu si bo združenje prizadevalo povečati število živine pod nadzorstvom, in sicer naj bi od sedanjih 191 hlevov zajeli 210, število živine naj bi se od sedanjih 756 povečalo na 790, število v rodovniško knjigo vpisane živine pa naj bi od sedanjih 823 naraslo na 870. Prav gotovo niso to številke, ki bi navduševale, vendar treba upoštevati, da je večina hlevov na Tržaškem zelo majhnih in da torej tudi ne more biti pravega zanimanja in razumevanja za take pobude. Vsekakor pa je naraščajoče število nadziranih krav znak, da mnogi živinorejci pravilno presojajo pomen selekcije. Analiz mlečnih vzorcev ne opravljajo več v Trstu, ampak v osrednjem deželni laboratoriju v Vidmu, kamor pošiljajo vzorce iz tržaške pokrajine. Sedaj nadzorujejo razen maščobe tudi beljakovinske snovi. Slej ko prej črpa združenje skoraj st odstotni prispevek (97 odst.) iz deželnih sredstev in tesno sodeluje s področnim Pokrajinskim kmetijskim nadzorništvom. V tekočem letu bo združenje skrbelo za še tesnejše stike s svojimi člani in vsemi živinorejci tržaške pokrajine in bo zato priredilo razstavo krav sivorjave pasme. Kvalitetne razstave so porok nadaljnjega razvoja živinoreje, posebno če zajamejo celotno pokrajinsko ozemlje.

Na čelu združenja je dr. Mario Gregorič, ki opravlja funkcijo ravnatelja. Predsednik je Ivan Križmančič iz Bazovice, v glavnem odboru pa so Ivan Križmančič iz Bazovice, Alfonz Guštin s Cola, Ljubomir Petaros iz Boršta in Miroslav Žigon iz Zgonika. V nadzornem odboru so Valentin Bizjak s Cola, Alojz Lupine iz Praprota in Josip Milič iz Zagradca, razsodišče pa sestavljajo Ivan Antonič iz Cerovelj, Karel Komar iz Ferneč in Karel Štolfa iz Saleža. Po živahni razpravi, v katero je posegel tudi predstavnik Pokrajinskega kmetijskega nadzorniš-

tva izvedence Tagliaferro, je občni zbor soglasno sprejel sledečo resolucijo: »Rejci tržaške pokrajine izražajo svojo zaskrbljenost zaradi negativnih posledic, ki bi jih izvajanje zakona o kraških rezervatih povzročilo krajevni živinoreji prepovedi paše na področjih zaradi vključitve v rezervate. Jasno je, da bi takšna nesprejemljiva rešitev tega problema bila usodna za živinorejo, ki je že sedaj v zelo težkem položaju, ker bi bili rejci v kratkem času prisiljeni izprazniti svoje hleve.

Prav tako je jasno, da bi ob takem stanju zamrle pobude, ki so jih rejci s pomočjo upravnih organov začeli in nekatere že uresničili, z namenom, da bi izboljšali in okrepili tukajšnjo živinorejo.

Temu je treba končno dodati, da predstavlja živinoreja glavni vir dohodkov kraškega kmeta in bi zato kakršna koli omejitev te panoge imela zanj poleg ekonomskih tudi socialne posledice.

Na podlagi navedenih razlogov tržaški živinorejci zahtevajo, da se pri izdelavi pravilnika za kraške rezervate upoštevajo potrebe v prid in obrambo kraške živinoreje, ker se na ta način neposredno ščitijo koristi ne le zainteresiranega kmečkega človeka, ampak nasploh slehernega prebivalca tržaške pokrajine.«

OB 260. OBLETNICI TOLMINSKEGA KMEČKEGA PUNTA

(Nadaljevanje s 6. strani)

Ivan Pregelj, ki je porabil to snov za svoje romane o tolminskih puntarjih. Češčutova je bila prva, ki je odkrila, da temeljijo Pregljevi »Tolminci« na pristnem arhivskem materialu, ki ga je znal Pregelj genialno prilagoditi svojemu slogu in značaju oseb v romanu in povestih na temo upora. Nekatere dokumente je skoro dobesedno prevedel, a jih tudi organsko vključil v svoja dela, tako da so celó najboljši poznavalci Pregljevih del in kritiki to popolnoma spregledali. Marija Češčut si je pridobila za slovensko literaturo veliko zaslugo, da je odkrila to plat navdiha in ustvarjanja Ivana Preglja, gotovo največjega slovenskega pisatelja, zlasti epika v razdobju med obema svetovnima vojnima, čeprav mu njegovi sodobniki niso hoteli priznati take veličine, ki se je razodela šele sedanji generaciji.

Obema predavanjema je sledila izredno zanimiva in živahna diskusija, ki je še marsikaj osvetlila in opozorila zlasti na pomanjkljivo, če ne celo malomarno raziskovanje slovenske zgodovine tudi s strani najbolj odgovornih ustanov, čeprav je naša narodna zgodovina med najzanimivejšimi in najbolj junaškimi ter bojevitimi v Evropi. Oba predavatelja sta bila deležna toplega priznanja s strani občinstva, ki pa ga je bilo žal premalo za tak resnično zanimiv in aktualen večer. To je znak zaskrbljive brezbriznosti in miselne lenobe velikega dela tukajšnje inteligentne slovenske plasti v odnosu do naših zgodovinskih in kulturnih problemov.

ŠPORT

Zadovoljiva igra »plavih«

KOŠARKA - MOŠKA D LIGA

Don Bosco - Bor 85:79 (37:29)

Mlada tržaška ekipa je končno zaigrala zadovoljivo in nas tako s svojim nastopom prijetno presenetila. Po dolgem križevem potu so »plavi« dosegli rekordno število točk in prav preda koncem tekme resno ogrožali boljše predstavnike Don Bosca.

Tokrat sta se najbolj izkazala Kralj in Fabjan, ki sta bila tudi najuspešnejša strelca in sta svojo nalogo dobro opravila tako v obrambi kot v napadu. Seveda so tudi ostali doprinesli svoj delež, predvsem kar zadeva borbenost, in če bi prof. Mari razpolagal tudi z Ambrožičem, bi bil verjetno končni izid drugačen.

Prav proti koncu prvenstva je opazen viden napredek te mlade peterke, ki je, kot kaže, prebrodila hujšo krizo tako zaradi obolenosti nekaterih ključnih igralcev (Sirk, Lakovič) kot tudi zaradi nepotrebnih notranjih trenj. Želeti bi bilo, da bi tudi to neuspešno prvenstvo, ki je že zdavnaj dokončno zapečatilo usodo Borovcev, služilo kot dobra šola našim društvom; ta bi morala priti do takih zaključnih odločitev, da bi predvsem odpravile škodljivi kampanilizem, in skušala najti najboljšo pot do utrditve naše košarke tudi na kvalitetnejših prvenstvih. Zavedati se moramo, da danes nastopajo v D ligi izkušeni igralci, ki so še ali že napol profesionalci in za katerimi stojijo krepke finančne organizacije. Naša manjšinska košarka se s takim načinom dela, kot je v veljavi danes, ne more enakovredno kosati s takimi partnerji, zato bi bilo prav, da se najde skupna pot, ki bo nam v ponos, drugim pa za zgled manjšinske sloge, ki jo vedno prešamo.

NOGOMET

Kriza tudi v tej športni panogi

V tej rubriki smo zadnje čase obravnavali krizo naše odbojke, namiznega tenisa in košarke. Da bo slika vsaj približno zajela celotno zamejsko

športno krizo, se moramo ponovno dotakniti nogometa.

Ta naš še vedno najpopularnejši šport gazi vztrajno po zgrešeni poti. To je prišlo do izraza zlasti na zadnji okrogli mizi o tej temi, ki jo je sprožila Z.S. Š.D. v Italiji in kjer smo ponovno slišali zaskrbljujoči glas neposredno prizadetih in predvsem tistih, ki jim je tako nogomet, kot narodna obramba pri srcu. Letos se v drugi amaterski nogometni ligi dogajajo čudne stvari in nekateri so se povrnili na staro pot, čeprav je že vse kazalo, da so z njo dokončno opravili.

V tej ligi nastopa letos lepo število slovenskih (vsaj po imenu) ekip: Primorje, Vesna, Zarja in Breg v tržaški skupini in Juventina v goriški. Vse naše ekipe, razen Primorja, imajo velike težave z lestvico, saj se vse bori za obstanek v ligi. Jasno je, da so vodstva teh društev skoro prisiljena upoštevati voljo navijačev, ki so tudi podporniki, in napraviti vse, kar je v njihovi moči, da ekipa ne nazaduje. Če torej na domačem trgu manjka igralcev, domačinov, se odbor obrne k našim sohranljivim, ali, kar je še enostavneje, v kako kasarno po vojak, financarja ali karabinerja. Rezultati po navedi ne izostanejo. Ekipa igra bolje, zbira več točk, okolje v ekipi sami pa se tudi spremeni in lahko mirne duše trdimo, da izgubi taka družina velik del svojega vzgojnega pomena tako navzven kot navznoter.

Nikakor ne mislim zganjati kakega nacionalizma, vendar pa sem globoko prepričan, da je ves trud organizatorjev, odbornikov in precejšnjega števila podpornikov nekje izdan, saj se glavni cilj združevanja domače mladine vedno bolj oddaljuje.

Kaj nam je torej storiti? Videli smo, da je naš kvalitetnejši šport v celoti v krizi. Ponovno poudarjamo, da je skrajni čas, da sedemo vsi za skupno mizo, da ločimo svoje odgovornosti in da nakažemo jasne smernice za nadaljnje delovanje, sicer bomo sami priklicali nase točo, po kateri bo prepozno zvoniti!

Antek Terčon

Danes nas je zapustil naš dragi

FRANC PREMRL

oče narodnega junaka Janka - Vojka. Pogreb dragega pokojnika bo v Šembidu (Podnansu) v soboto, 31. marca ob 16. uri.

Trst 29. marca 1973.

Sorodniki

Danes je poteklo šest let, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

JUST STUPAR

Ob tej priložnosti se ga spominjajo žena Angela in otroci.

Trst, 29. marca 1973.

26

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

51. Sonce je poševno metalo žarke v mahovje. Spričo tega, da so imeli vzhodni veter z leve strani, južnega pa z desne, je Beli sin sklepal, da gredo proti Ohiu. Prebredli so reko, kjer je bila najbolj široka, in se povzpeli na strmi breg, ki jim je bil neznan. V gozdnati dolini so se potem razdelili v dve skupini. Rezervna skupina pod vodstvom Črne ribe je ostala v gozdu, druga z Grenkim, Visokim javorom in drugimi pa se je obrnila proti jugu. Tam naj bi bilo manjše naselje belcev. Beli sin je ostal v rezervi. Ko so se kasno popoldne spet vsi zbrali, je Beli sin opazil, da je bojna skupina prinesla bogat plen — in še nekaj dru-

gega. Pršeči nemir je planil v kri kot živo železo, zakaj med skalpi je bil tudi grd, rdečkast kot zarjavelo železo, pa rjav z dolgo grivo in — manjši s svetlimi mehкими dolgimi lasmi. Po lovična puščica je zavzdihnil: »Jukella! Ah, zakaj nisem jaz med srečneži!« Pravi junak se ne sme vrniti domov brez trofeje. Šele s trofejo postane junak. Postane slaven. Vsi, ki niso te sreče, ga potem občudujejo, ga hvalijo in slavijo. Kaj pa je Indijanec, če ni lovec in junak? Bedna figura za zapečkom, ob katero se sme vsakdo obregniti. In v drugem življenju, v večnih loviščih je popoln nič, ki ga Veliki duh prezre.

52. Zvečer, ob tabornem ognju sta Polovična puščica in Beli sin poslušala bojno poročilo. Vojščaki so popisali potek napada, vsako nadrobnost, vsak gib. Kako so zvito prelisičili bledoličnike, kako so bledoličniki bedno moledovali za svoja življenja, kako so poklekali pred napadalci, da bi si rešili kožo, kako so klicali svojega smešnega boga — ampak ta, jim ni pomagal. Pohlepno sta poslušala naša mladca. Spoštljivo sta gledala vojščake, ki so bili uplenili skalp in so jih zdaj sušili, potešeni in zadovoljni, da so si za večna lovišča nabrali služabnikov. V večnih loviščih je namreč vsak Indijanec, ki si nabere dovolj skalpov,

gospod: skalpirani bledoličniki ga tam že čakajo, da bi mu večno stregli in služili. V večnih loviščih vlada večna pravica, ne tako kot tukaj, kjer si bledoličniki lastijo indijansko zemljo in je nima jo nikoli dovolj. Zato sta mladca veselo zaplesala okoli trofej, ki so zagotavljale pravico indijanskega rodu. Privoščili so si še obilno večerjo, ki je trajala pozno v noč. Grenki je bil ves napih-njen od ponosa, ko se je v spominu vedno znova vračal k vrešče-čim bledoličnikom. Najsi so drugi že govorili o čem drugem, Grenki je vsako toliko časa začel oponašati na smrt prestrašene reve, ki so bile trepetale pred njim, poslancem maščevanja.

B
E
L
I
S
I
N